

ЛЮБОМИРУ ЦАРИКУ – 55 РОКІВ

28 листопада виповнюється 55 років від дня народження і 28 років науково-педагогічної діяльності доктора географічних наук, доцента, відмінника освіти України, члена-кореспондента Української Екологічної Академії наук, члена Українського географічного товариства, члена УНТШ у Львові, завідувача кафедри геоєкології і методики викладання екологічних дисциплін географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Любомира Петровича Царика.

Народився ювіляр 1955 року у мальовничому подністровському селі Порохова Бучацького району в родині вчителів. Батьки – інтелігентні, висококультурні люди – зуміли виховати сина порядним і чесним, цілеспрямованим та наполегливим, навчили знаходити творчий підхід до

будь-яких справ, бути доброзичливим і щирим у ставленні до оточуючих.

Після закінчення на той час Базарської восьмирічної школи хлопець розпочав активні пошуки свого шляху в житті. У 1970 р. вступив до Львівського електротехнікуму зв'язку, навчання в якому успішно завершив у 1974 році за спеціальністю радіозв'язок і радіомовлення. У цьому ж році розпочата його трудова діяльність. Далі – служба в армії, де додатково гартувався характер Любомира Петровича. У 1977 році енергійний, допитливий юнак вступає на географічний факультет одного з найпрестижніших вузів – Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. Йому пощастило набиратись знань у славних професорів. У своїх педагогів він також навчився простоти, толерантності, демократичності, за що його поважають студенти та колеги.

Перші дослідження Любомир Петрович розпочав іще в студентські роки на кафедрі економічної географії. Його наукові роботи були присвячені аналізу територіальної структури господарства адміністративного району, розробці системних заходів з вдосконалення територіального управління економічним районом. Заняття в проблемних групах, доповіді на конференціях наукового студентського товариства стали своєрідною школою наукової роботи, а активна участь у громадському житті, культурно-масових заходах (за що ювіляр був неодноразово відзначений) дали можливість набутти серйозного досвіду організаторської роботи, що стало в нагоді у його подальшій професійній діяльності.

Після успішного закінчення університету Любомира Петровича рекомендували до навчання в аспірантурі. У 1988 році він успішно захистив

кандидатську дисертацію з проблем вдосконалення територіального управління господарським комплексом економічного району (науковий керівник – д.г.н., професор Т.М. Калашникова).

В серпні 1987 року Любомир Петрович був направлений на роботу у Тернопільський педагогічний інститут і прийнятий на кафедрі фізичної географії. Підготовка нових навчальних предметів, наукове кураторство інститутської дружини з охорони природи, екологічні акції, польові навчальні практики – все це захопило молодого науковця, вплинуло на формування його наукових інтересів, стало невід’ємною частиною життя.

Любомир Петрович швидко завоював авторитет у новому колективі. У 1990 році його було обрано деканом щойно створеного географічного факультету. Внесок ювіляра у становлення і розвиток факультету дуже вагомий. Під його мудрим і пильним керівництвом географічний факультет став одним із найкращих в університеті. З ініціативи Любомира Петровича був створений географічний стаціонар (1993), ліцензована перша у вузі непедагогічна спеціальність – екологія і охорона навколишнього середовища (1995), магістратура з даної спеціальності (2001), створена кафедра геоекології та методики викладання екологічних дисциплін, яку він очолює сьогодні, згодом ліцензована спеціальність туризм, відкрита аспірантура з географічних спеціальностей.

Наукова географічна і педагогічна громадськість знає Л. Царика як автора підручника з екології для 10 класу, навчальних посібників, науково-методичних розробок, монографій, наукових і науково-методичних статей, організатора наукових конференцій, експедиційних досліджень, відповідального редактора наукового часопису, наукового куратора обласного еколого-краєзнавчого проекту “Твій рідний край”. Наукові інтереси вченого охоплюють широке коло питань географічного, еколого-географічного, ландшафтно-екологічного, освітнього спрямувань. У 1999 році за серію публікацій еколого-географічного спрямування Любомира Петровича було обрано членом-кореспондентом Української Екологічної Академії наук.

Наукові доробки вченого базуються на проведенні численних природоохоронних акцій, експедиційних досліджень та польових навчальних практик, зокрема з дослідження екологічного стану долини р. Серет (1989), Тернопільського ставу (1993), інвентаризації зелених насаджень м. Тернополя (1995), природи Голицького ботаніко-ентомологічного заказника (1996), екологічного стану заповідних об’єктів долини Дністра (1997), обстеження регіональних ландшафтних, дендрологічних парків, парків-пам’яток садово-паркового мистецтва на предмет їх екологічного стану та рекреаційної ємності (2004), дослідження перспективних природних ядер та екологічних коридорів як основних структурних елементів регіональної екомережі (2005-2008), особливостей природокористування рр. Гнізни, Джурина, Вільховець (2006-2008). За результатами досліджень опубліковано понад 200 наукових праць, в тому числі монографії: “Голицький ботаніко-ентомологічний заказник загальнодержавного значення” (1997), “Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки і аналізу” (2001), “Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика” (2005), “Географічні засади формування і розвитку регіональних природоохоронних систем (теоретичні обґрунтування, практична реалізація)” (2009). У 2010 році Любомиром Петровичем захищено докторську дисертацію за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів.

Наукові праці навчально-методичного спрямування присвячені розробці навчальних предметів географічного і екологічного спрямування. Зокрема, ним розроблені навчальні посібники, практикуми, навчальні матеріали з курсів “Основи соціоекології” (1997, 2002), “Природні заповідні території” (1998, 2003), “Ландшафтна екологія” (2001), навчальний посібник для вищих навчальних закладів “Соціальна екологія” (2001), “Сучасні еколого-географічні проблеми України” (2003), “Конструктивна географія” (2004), “Наукові засади формування екомереж” (2005), “Основи сталого розвитку” (2006), “Екологічна географія” (2007), “Глобальна екологія” (2008).

Особливе місце в працях вченого займає проблема розвитку географічної та екологічної освіти. Започаткований Любомиром Петровичем еколого-краєзнавчий проект “Твій рідний край” (у 2000 р.) спрямований на дослідження рідної природи, збереження і відродження унікальних природних комплексів за участю учнівської молоді. Вченим підготовлена також низка навчальних матеріалів для загальноосвітньої школи: “Проблеми екології рідного краю” (1993), “Основи екологічних знань” (1995, 1996), “Географічні таблиці” (1998), “Навчально-краєзнавчий атлас Тернопільської області” (2000), “Географія Тернопільської області” (2005).

Плідною і результативною є співпраця з іноземними науковцями. Зокрема, за ініціативи Любомира Петровича спільно з польськими колегами було проведено три міжнародних наукових конференції “Еколого-географічні дослідження в сучасній географічній науці” (1999), “Екологічна географія: історія, теорія, методи, практика” (2004), “Стале природокористування: підходи, проблеми, перспектива” (2010).

Важливу роль в житті вченого займає керівництво підготовкою дипломних, магістерських робіт, кандидатських дисертацій. За період з 1988 року здійснено керівництво підготовкою 105 дипломних, 15 магістерських робіт на еколого-географічну та еколого-краєзнавчу тематики. За керівництва Любомира Петровича успішно захищені чотири кандидатські дисертації: І.Ю. Чеболдою (1999), Л.В. Янковською (2004), З.М. Герасимів (2007), І.П. Касіяником (2010). В рамках тематики науково-дослідної лабораторії “Моделювання еколого-географічних систем” під науковим керівництвом Л.П. Царика сьогодні проводять свої дослідження 4 аспіранти та 6 здобувачів. За час діяльності лабораторії опубліковано 6 наукових монографій, захищено 4 кандидатські і 1 докторська дисертації. Його учні цінують і поважають свого наставника за підтримку, мудрі поради, по-батьківськи уважне та чуйне ставлення.

На посту головного редактора фахового географічного часопису “Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: географія” Л.П. Цариком підготовлено і опубліковано 28 випусків, із яких чотири спецвипуски присвячені міжнародним і всеукраїнським науковим конференціям, проведеним на факультеті.

В колективі Любомира Петровича знають як творчу людину, ідейного натхненника, чудового організатора, мудрого і толерантного керівника.

Любов Янковська

Редколегія часопису щиро вітає Любомира Петровича Царика з 55-ю річницею від дня народження і бажає міцного здоров'я, творчого натхнення, успіхів у науковій діяльності, реалізації усіх задумів на ниві екологічного просвітництва.